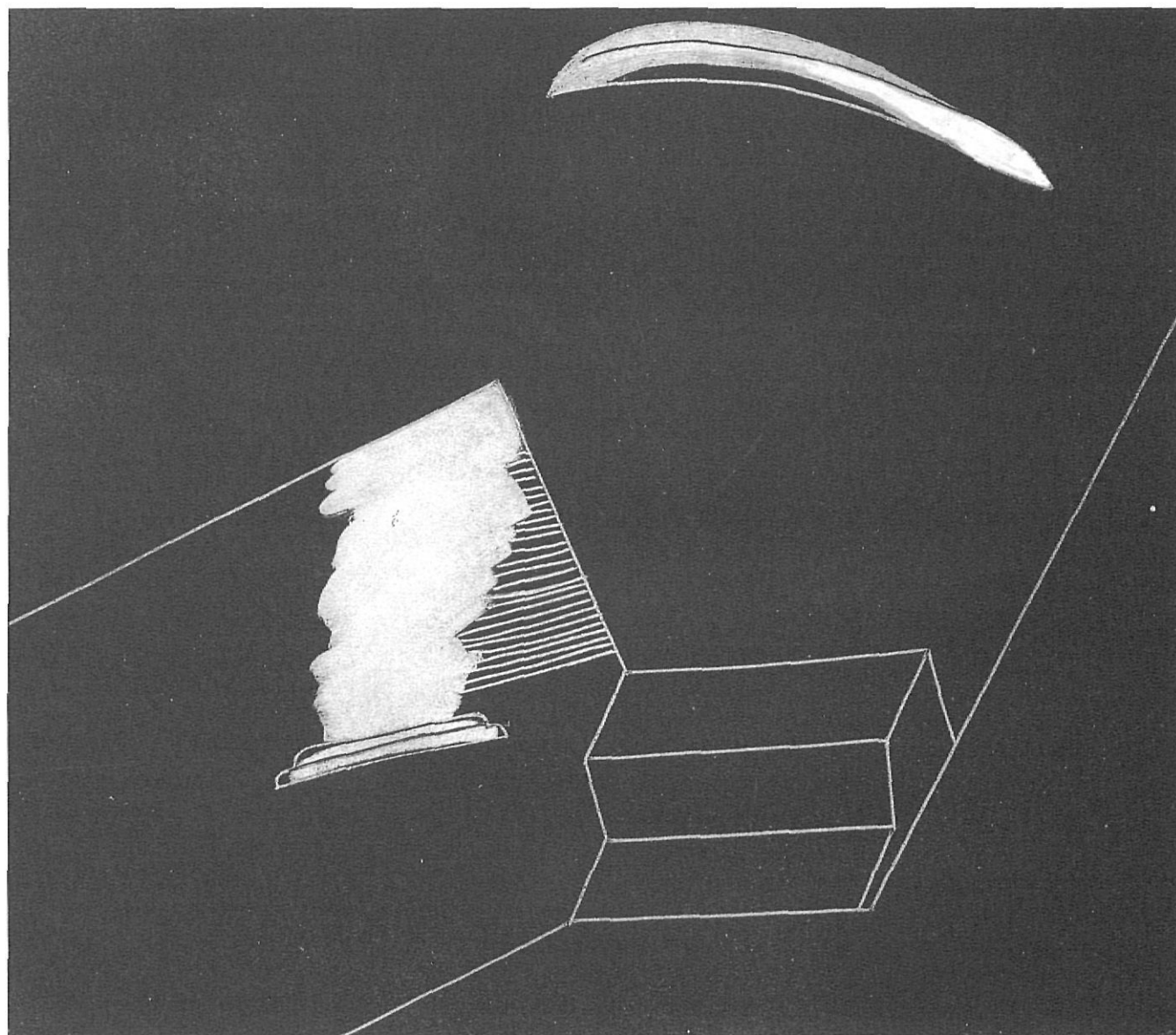

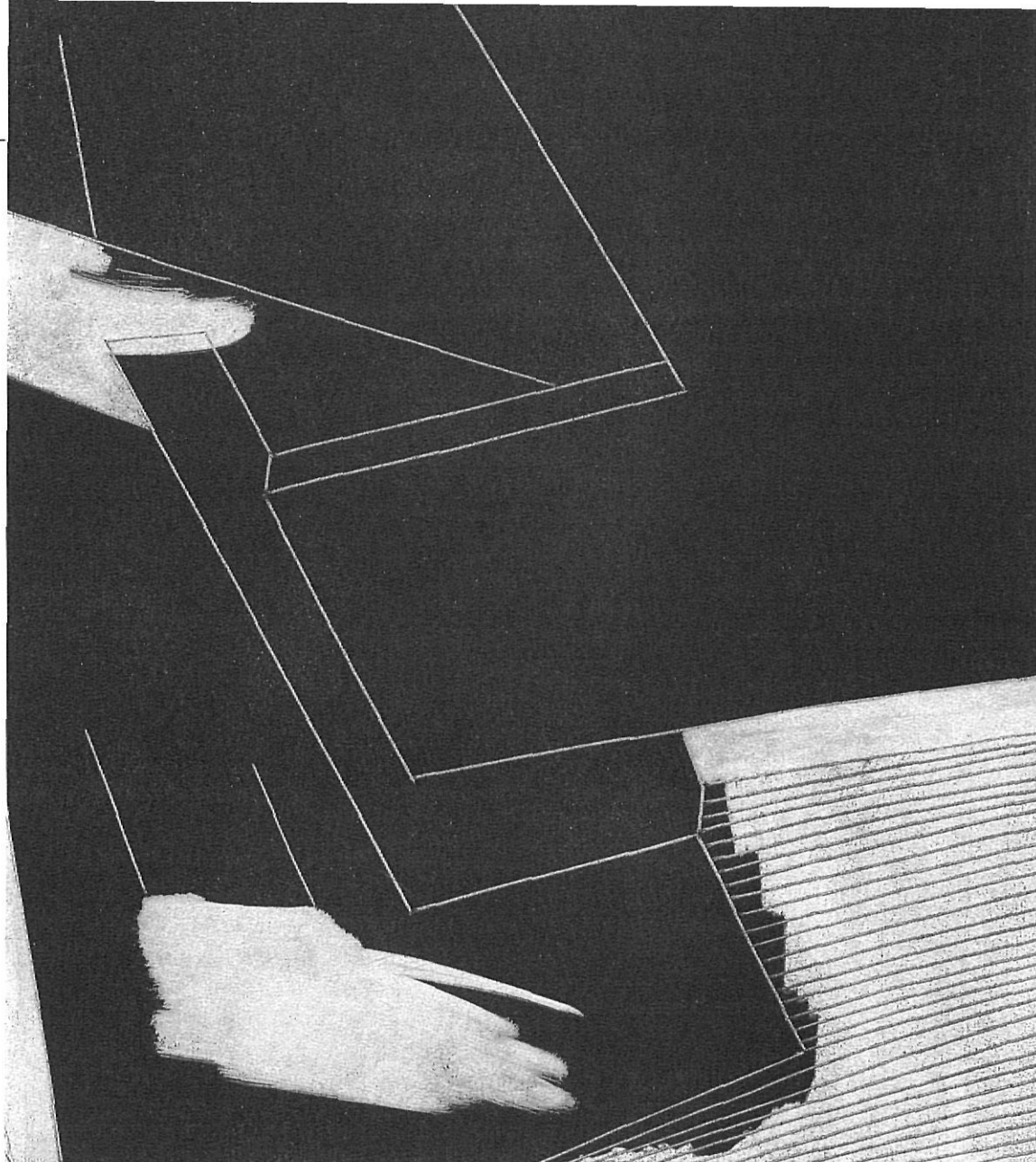
fulls de la Revista

núm. 5

<i>LA FEBRE DEL DESERT</i> , per Joan Ferrerós	II
<i>MARTIN HEIDEGGER</i> , per Joan Pagès	VII
<i>TÉ FESTES UNA SOCIETAT QUE FA VACANCES?</i> , per Salvador Cardús	VIII
<i>LA DESCOBERTA DE COLOM</i> , per Francesc Feliu	IX
<i>EROTISME I GÈNERES LITERARIS</i> , per Pep Vila	X
<i>L'ESTÈTICA DE LA FOTOCÒPIA</i> , per Anna Capella	XI
<i>CINC POEMES</i> , per Alex Susanna	XII
<i>UN FUTBOLISTA EMPEDREÏT DE VICI</i> , per Ramon Solsona	XIV

Aquesta edició de **fulls de la Revista** és il·lustrada per **Jaume Faixó**

LA FEBRE DEL DESERT

Joan Ferrerós

Quan un servidor de vostès, ara fa divuit anys, va travessar l'estret de Gibraltar per primera vegada i amb intencions viatgeres, en aquest país això no ho feia gairebé ningú. Deixem de banda naturalment els que anaven a fer la mili a Ceuta, Melilla, Sidi Ifni o Aaiun perquè no es movien de la caserna i, a més, ateses les circumstàncies, en tornaven amb una visió del Magrib i del desert monstruosa, agra-falsa. Gairebé quedava reduït als primers i *legendaris fumadors d'herba mediàtica* d'aquests rodals. Anaven al Marroc en tren, en autostop o amb l'utilitari cedit pel papà; agafaven posat premonitori i gastaven conversa iniciàtica; havien plegat feia poc d'anar a missa i, com que el món polític encara era absolutament opac,

l'herba va ser en mans d'aquella bona gent, propiciatòria, substitutiva i mística. L'anada consistia en una seqüència indefinida que allargassava per vuit o deu dies la comunió dels capvespres al pis de Barcelona, amenitzats de Pink Floyd, de porro sacralitzat per la policia, de sentors de sàndal en barreta i, si s'esqueia, d'erotisme descordat sobre coixins i goma-espumes, tot plegat diluït en la llum de la inevitable espelma de coloraines. La baixada es duia a terme durant les vacances de l'estudiant que a vegades no acabava la carrera, embadalit per l'olor acre de la marihuana i, algun, per la humitat de l'engonal de la companya, aquelles noies de faldilles llargues, cabellera hirsuta, provistes d'un gran cabàs, d'un collaret amb pedra de Gulimine i de pare botiguer o empleat de la Caixa, les quals

oficialment havien anat a la Setmana Santa Sevillana amb unes amigues de la uni.

Aquest personal bonhomí, que practicava provisionalment un socialisme utòpic de butxaques —sobretot de les més dotades—, no passava de Chechaoüen —Xauen— o de Ketama, dues viles blanques del Rif, antics cataus d'Abdel-Krim i no tan antigues colònies espanyoles, grans productors d'adormidores, planta oficialment prohibida al Marroc. Acolllits a les pensions *Andalucía, Valencia*, etc., comprada en àrea de misteri la pastilla de dos-cents grams poc o molt rebaixada a base d'usurda, fumaven i bevien te a la meravellosa plaça de Xauen; la tornada, amb la marca de procedència —la gillaba, la pipa de kif i, els més granats, el quili— i amb el St. Grial a les calcetes o als calçotets: la segona pastilla embolicada amb cel·lofana o paper de plata. Aquesta classe de viatge primer i modest al Magrib proliferà tant que esdevingué un lloc comú lingüístic l'expressió «baixar al moro». Algú però es cansà aviat del cerimonialisme relacionat amb aquest psicotròpic de conreu; als qui aquesta itaca ens semblà poc, tiràrem més avall, cap a horitzons més enllà de l'ex-colònia espanyola, i fou quan arribàrem fins a Tan Tan, *darrer poble al sud de la monarquia alauita* —Algèria i el Sahara central es presentaven encara com a espais remotíssims—.

Però ho trobàrem curt, i, havent llegit de petit *Arena y viento*, decidírem fer la pista, ja en desert costaner, fins a la frontera del llavors Sàhara espanyol amb els mitjans locals sincopats i pintorescos, i d'allí a Aaiun per gentilesa dels transports de l'exèrcit, on Xavi Falgarona feia la mili. Recorregut ple de fauna: era el primer en paratge saharià. Explico tot això per poder dir que, tornant al principi, no hi trobàrem més que algun turista francès o anglès, pocs, tan, que quan creuàvem amb alguna matrícula europea, ens paràvem automàticament ambdós vehicles per comentar la jugada —com encara passa més avall en les pistes transaharianes—.

Si bé no era un objectiu viatger per als espanyols, Magrib i Sahara, en general tot el continent, sí que ho era per als europeus ja, i algunes organitzacions, sobretot angleses, començaven a oferir trajectes programats a la joventut post-hippy. Per fragments, segons la disponibilitat de temps i de calés, hom podia travessar tot Àfrica des de Ceuta a Ciutat del Cap; aquests serveis, que foren utilitzats pel gran viatger figuerenc Carles Carbó ja fa anys, segueixen funcionant impertorbables i multiplicats a causa de la demanda més recent. Després, ara ja fa deu o dotze anys, algunes agències de viatge, particularment barcelonines, quan la taca d'oli del creixent interès travessà la frontera del Portús, també programaren excursions populars al Marroc, a Algèria, Tunísia Egipte, la travessa del

Sàhara fins a Abidjan (Costa de Marfil), la ruta de Dakar... I, com és natural que fos, els guies que havien d'acompanyar la nova tropa van ser reclutats entre els quatre gats que ja portàvem un currículum en aquest món tan proper —a l'altra banda de la Mediterrània— i tan llunyà —prou heterogeni respecte a la imparable tendència homologadora de rel occidental. En Pere Andreu —en Pere Brut—, empordanès establert a Barcelona, esdevingué el més carismàtic d'aquesta nova classe de temporers. I en això estem, de manera que si per vacances no saben on anar... ja m'avisaran.

I què ho ha fet que el personal —una minoria notable— es decideixi anar, d'uns quanta anys ençà, a un lloc o altre d'Àfrica, especialment al Magrib i al desert? Mirarem de donar alguna explicació. Els europeus, ja ho he dit, en foren els pioners; disposaven del que en podríem anomenar *facilitats primeres pel fet de ser o acabar de ser metropolitans d'aquells països: facilitats de llengua, un cert coneixement —familiaritat— de la geografia humana, disponibilitat de comunicacions eficaces*, etc. També, els centreeuropeus, foren els primers en practicar el turisme de masses cap a la Mediterrània; *llavors, de tres-cents milions que en baixen cada anualitat, és comprensible que un cert percentatge s'escampés per la costa sud*. N'han fixat la tradició recent aviat disposaren d'agències puntualíssimes que feren uns viatges molt professionalitzats; contenen que l'europeu mitjà disposà ja d'una certa pela des dels anys cinquanta, i, a més, *professors, tècnics, estudiants, compten o s'atorguen anys sabàtics*. Després hi ha els que es cansaren de recórrer Europa en *tour operators* i buscaren uns solars menys freqüentats pel turisme *for fait* —el turisme de granja. En el mateix sentit podríem apuntar el que aquí se'n diu massa farts, o sigui la segona generació al pla Marshall, que ja havia nascut en una caseta amb green, automòbil, bateria d'electrodomèstics, ajudes d'estudis, i que des del mateix si matern ja s'havien atipat de voltar per Venècia, Versalles o Escòcia; aquesta gent, un cop col·locats i amb un sou folgat, una mica enfitats de gòtic, mantega i Rubens, es disposà a unes sortides amanides amb una gota de vinagre: els viatges africans que se'n començaren a dir d'«aventura».

Els hispànics hem seguit a una distància de quinze anys la tendència de l'Europa feliç i comunitària, i, per no sortir-nos de les nostres tradicions, amb un esclop i una espardenyia. Recordem que el peninsular —fet un punt d'excepció amb els catalans— mai no ha sortit gaire de casa, la qual cosa ha contribuït prou a consolidar la característica espanyola. Pocs diners primer; després, amb el turisme, inversió de temps, gairebé sempre estival, a fer-ne; la dic-

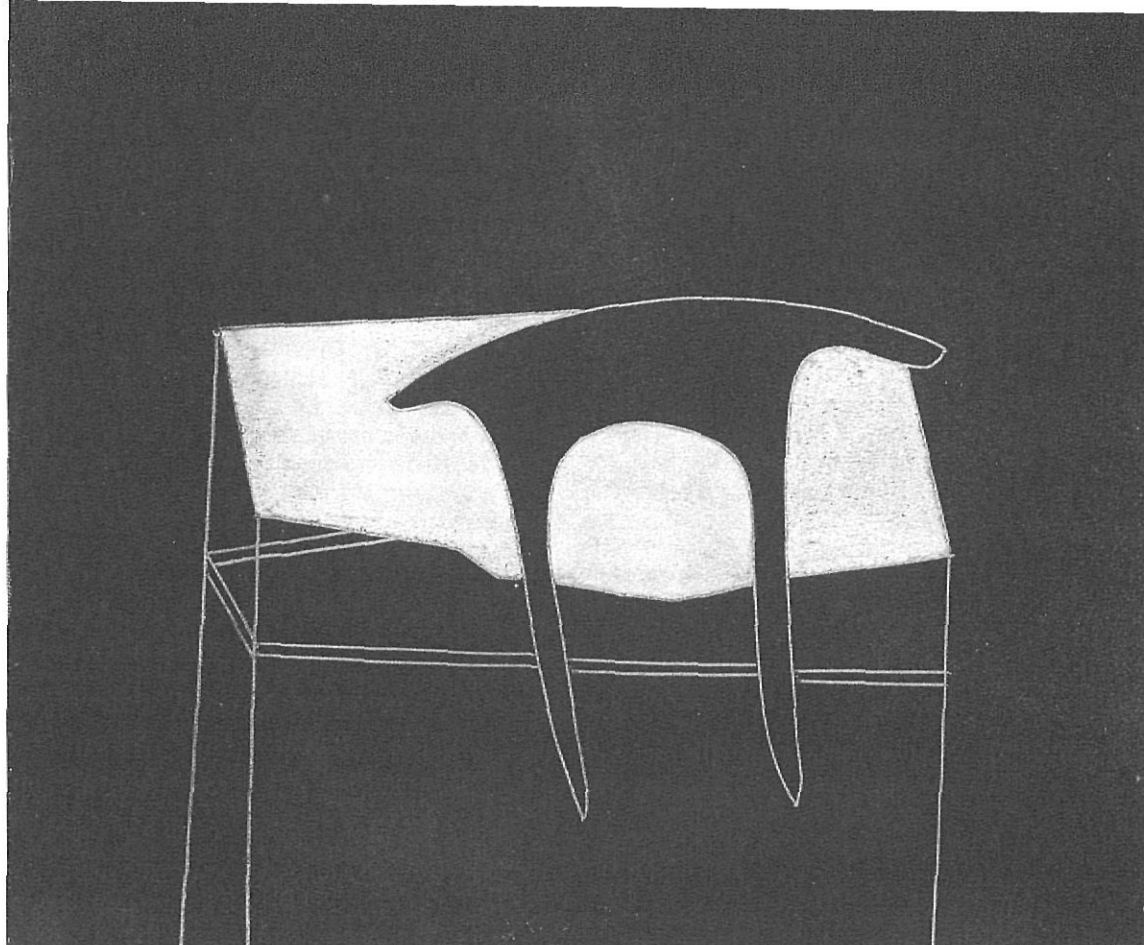
tadura no afavorí cap mena d'apertura ni que fos quilomètrica —ja costava treure's el passaport mateix—; la falta d'hàbit històric: com en altres coses, el nostre darrer viatger, el barceloní Ali Bey —Domènec Badia—, es produí just quan a Europa iniciava amb la sal de la il·lustració i la febre del romanticisme la generació que ompliria una època de viatgers-literats de gran llegenda i fama —els segles XIX i part del XX.

Aquí, doncs, mimèticament als nòrdics, nasqueren les primeres ofertes a l'abast a finals dels setanta, primer a Barcelona —Rosa dels Vents, Noves Fronteres, l'Arc, Langarika— i també a Madrid —Años Luz, Mundo en Ruta. No tan professionals com les estrangeres, però no per aixó pitjors: diferents; el que es perdia en eficàcia però amb rigidesa, es guanyava en pintoresquisme i improvisació, que en això en som experts; al capdavant no és pas mal assumpte si es tracta de recórrer països africans on el desgavell és metòdic i la sorpresa sistemàtica.

Situats els aspirants compresos entre Gibraltar i el cap Nord en disposició d'anar a l'Àfrica, han anat presentant-se d'altres elements que n'han excitat la tendència i afinat la curiositat, i que, conseqüentment, han fet créixer les empreses del ram. La moda puixant de l'exotisme, de la mateixa manera que ens ha fet obrir els restaurants xinesos —ja clàssics— els birmans, malaisians, turcs, ens ha empès a itineraris fins a la data inopinats. La nirvanització del sud, sigui per la via social —Benedetti-Serrat, concerts rock-càritas—, o bé per la sensual: des de la sèrie *Emmanuelle*, a Bangkok i rodalia, el putam local ha passat de treballar a jornal a fer-ho a preu fet. Les modernes tècniques cinematogràfiques han captat un viatger de més butxaca: el que no assolí —potser eren altres temps— *La reina d'Àfrica*, *Salambó*, ho ha pogut *Memòries d'Àfrica*: els kenians en deuen estar agraïts. La cadena a vegades no ha acabat aquí i la circumferència ha esta closa: s'ha refós *Lawrence d'Àrabia* a base d'encabir-hi tot el material filmic que en l'època d'estrena es considerà excessiu, embafador, esdevingut apassionant en l'actualitat: la gent s'extasia amb els fotogrames de la sorra marroquina; torna a veure l'*Otello* d'Orson Welles, rodada a les muralles d'Essauira, els que hi han estat identifiquen Ait ben Haudú i Marràqueix a *Darrera la porta verda* que protagonitza Mastroiani, o a *Con la muerte en los talones* ídem per Cary Grant. Etc. La novetat de l'apoteosi islàmica, impossible de matisar en la brevetat d'aquest paper, però que comprèn el paroxisme jomeinià, la teatralitat de Gaddafi i el moderat orgull anticolonialista algerià. Després ha sorgit el tipus que ha corregut molt i no ha estat enlloc; el colleccionista de trajectes que, després del Machu Pichu, les cascades del Niàgara i el ferrocarril transiberià, gairebé que li toca Taman-

rasset. No podríem de cap manera oblidar el *París-Dakar*, la gran victòria dels mitjans publicitaris que han sabut fer passar el bou de la lluita multimilionària per la bèstia grossa de l'aventura, comptant, això sí, amb els bellíssims paratges saharis que el raïd travessa frenèticament i sorollosa. Segurament els solars del món on es fa més imprescindible el silenci i el temps mort. La cursa, a més de fer vendre molts vehicles tot terreny per anar sobre asfalt, ha atret un percentatge apreciable d'«aventurers» que van a conquerir el desert o la sabana. Hem de dir-ho una vegada més: des que el periodista Stanley cercà i trobà el savi perdut Liwingstone, l'única aventura —contratemps— possible a l'Àfrica és de natura més aviat prosaica —ridícula—: avaria mecànica, perdre's per desconeixement del país, etc. He trobat alemanys que al més d'agost van —i tornen— de Tamanrasset en bicicleta, i sé d'un barceloní que travessà el Teneré en Ves-pino; el sentit vuitcentista d'aventura ha, doncs, caducat definitivament; la possibilitat d'aventura avui dia —si es vol anomenar així— té poc a veure amb l'èpica motorística i amb l'audàcia herbica: tot, poc o molt, ha estat trepitjat, transitat, circulat des que un francès amb un Renault de tres eixos amb tracció total arribà al riu Níger i en balisà —assenyalà— el recorregut l'any 1912.

És justificada doncs la febre, sigui de l'origen que sigui —ja n'hem parlat, que empeny un públic cap al Magrib o al desert? Sí, i comptem amb un fet que la justifica a posteriori contundentment: gairebé tothom que hi va se n'emporta un enfervorit desig de tornar-hi, en guarda un record particularíssim en relació amb d'altres sortides, i generalment acaba tornant-hi. Aquests paisatges, de moment han estat poc mitificats pel turisme massiu i encara permeten al visitant una mena de primera mà, tant pel que fa a les persones —arreu: Magrib i Sàhara—, com al terreny: el desert particularment perquè el paisatge del nord s'aproxima al mediterrani ja conegut. No és que no hi hagi monumentalisme —no caldria esmentar el Marroc o Egipte—, al qual l'europeu està més acostumat i, per això mateix, trobaria la sortida més homologable i gregària; el que passa és que allò que toca, que interessa vivament i sedueix radica en l'intens aiguabarreig humà i, en contrast, en la desolació de l'aridesa. Quant a les persones, el viatger, d'una banda les sent prou properes perquè els paràmetre cristians i islàmics amb què s'han criat uns i altres així ho permet; la bàscula de la vida —i de la mort— és compartida en el sentit, és clar, sociocultural, creences personals a part. Perquè m'entenguin: tractar un africà corrent de tres mil quilòmetres més avall —el negre—, de sociologia animista, posem, que ignora la idea de la transcendència, esdevé un assumpte epidèrmic i, al cap d'una hora, bastant pesat, per deixar-

ho córrer; tot al contrari de tracte amb un àrab, bereber, tuareg, mozabita, etc. D'altra banda, els països islàmics viuen a base d'una quotidianitat notòriament distinta de la nostra. Vegem de fer-ne cinc cèntims: El sentit del temps —del pas del temps— n'és un; el magrebí en general, bon comerciant a la menuda, pot passar de la més vertiginosa eficàcia puntual a l'hora de vendre un objecte a un servei a la passivitat més parsimoniosa i inviolable. No hi ha un tempo establert i comú; els rellotges i els horaris, quan n'hi ha, més avit són decoratius, vestigis de l'herència colonial francesa: tothom un moment o altre del dia o de la setmana ha de córrer i molt; la resta del temps és fondre's en el magma humà que configura una vida col·lectiva sense nord temporal. Un dia, en un lloc del desert: —No tindrien pas res per menjar? —I tant, pollastre! —Molt bé, en menjarem; com l'han fet? —Oh, com vulguin... —¿...? —Sí, home, guaiti'l, s'ho vagin rumiant mentre el matem i el plumem! I m'assenyala un pollastrot que corria per allà fora.

També el gust pel microcosmos, l'extraordinària fixació i estima pel més immediat entorn que els és propi, o, millor, que se senten com a propi: la casa, el minúscul comerç, l'hort clos amb paret de tàpia, aquests petitíssims reduïts on passen tota la vida, impertèrrits als grans afers generals. Alguns han viatjat i molt, coneixen món, gent... però tant se val: tornats a ca seva, es dilueixen en les petites transaccions, als reduïts límits que voluntàriament s'han marcat.

El forani, a vegades, té ocasió d'admirar-se davant d'alguna manifestació de saviesa sòlida en profunditat, tot i que limitada en superfície —potser l'única possible— que hi ha en les paraules de pedra picada proferides per alguna

barba blanca que agafa, a mesura que passen les estones, un aire bíblic, antic i voluminós en contrast amb la garba d'inseguretats, d'incerteses i de temors que investeixen l'home modern európeu.

El nord de qualsevol país dels esmentats, cada vegada s'assembla més als veïns de l'altra riba mediterrània, però més avall és possible encara de descobrir-hi formes de vida tan corrents com centenàries: la família i, lligat amb la institució, la «condició femenina» representen un dels misteris que més exciten la curiositat del neòfit. Com són les dones, aquests sers inabordablement, totalment absents de la vida pública, que passen pel carrer com una exhalació? Tapades fins als ulls, i al Mozab encara més: només deixen al descobert un ull, el que trien per mirar a l'exterior el dia que es casen, on i com projecten les exterioritzacions pressuposables en qualsevol ser humà? Com viuen, com ocupen el temps, què hi fan tantes hores als *hammam* —banys públics—? I la relació familiar?, han de compartir el matalàs marital amb una altra, dues o tres més —l'Alcorà permet quatre mullers—, les que s'han casat amb el seu marit? S'hi amaga un pou d'erotisme darrera aquells ulls grans, negres, bells i hipnòtics? Tots aquells vels dissimulen les realitats que la imaginació augura contundents i que prometen els escassos centímetres quadrats de pell morena i encerada, empallidida per l'ombra?. La privacitat femenina ocasiona un paisatge monogràficament masculí a l'exterior: els carrers, les places, els mercats, les terrasses dels cafès són curulls d'homes. D'homes que parlen drets, asseguts a terra, estirats a la sorra o davant d'un vas de te; l'anima-díssim col·loqui a dos o més homes resulta la

imatge humana més corrent a vila o a sota l'ombra protectora de la caixa d'un camió al desert: el magrebí i el saharauí broden la quotidianitat parlant i escoltant els amics, o els amics dels seus amics, esdevinguts per aquest simple fet, automàticament tals. Precisament un dels motius més sorprenents per al forani, és l'humà, també a partir de l'enlluernament de colors i formes que exhibeixen indolentment com a vestimenta; el vestit més estrambòtic passaria absolutament desapercebut entre el mosaic bigarrat de teixits i formes, de camises i gillabes, d'americanes túniques, de barrets, casquets i turbans, de pantalons texans cenyits o cotó: és la inefable barreja de peces europees de recent aparició amb les passades de moda i amb les atemporals característiques locals.

Participar en un te casolà —qualsevol que no sigui al cafè— representa l'ocasió d'embadalir-se en una cerimònia a la qual hom hi condiciona un sistema de significats que consuetudinàriament han regulat el signe i la intensitat de les relacions humanes d'aquella geografia. Encara ara prendre el te, que elabora amb exemplar parsimònia l'amfitrió, entorn d'un fogonet, una tetera, una safata amb gots minúsculs i ventruts, el pot de sucre i l'altre de la infusió, assegut tothom a terra, sobre una catifa al voltant d'una tauleta baixa, o senzillament sobre la sorra del desert, és participar en el punt més àlgid de la celebració de l'amistat en el moment crucial de tancar un tracte, on és l'excusa per encetar una vetllada prometedora d'amena conversa.

Per clore d'alguna manera el catàleg d'estímul que agraden, qui es decideix a passejar-se per aquests països podríem dir que qui té un cert coneixement de com era la vida cinquanta o més anys enrera, el viatge representa un retrobament —un trobament ja en aquestes altures del segle— amb la vida antiga, amb el que fou el propi passat abans de la gran innovació tecnològica: m'agrada, per exemplificar, de comparar la medina de Fes amb la Barcelona del segle XIV, de quan els gremis, els oficis agrupats en determinats carrers —dels quals prengueren el nom que ens ha arribat fins avui—, els artesans, l'organització del treball, les relacions comercials...

Resulta més fàcil ironitzar, com feia al principi del present paper, sobre les diverses maneres amb què el visitant arriba a l'Àfrica; és molt més difícil, però, descriure la íntima satisfacció, explicar el catàleg de petites i grans sorpreses que he intuït, al llarg dels darrers deu anys, rera els ulls esbatanats dels excursionistes que hi he acompanyat. I encara és més complicat fer entenedora la seducció, assegurada i alambicada, que les àrides desolacions exerceixen en els viatgers, malgrat les grans i petites incomoditats que comporta accedir-hi. De manera que «voici les details» més aviat inexactes i escadussers.

Europa cabria de sobres dins l'espai del Sàhara; imaginint-se-la doncs desertitzada, ço és, sense cap classe de vegetació, els rius i llacs secs, despoblada, amb les moltes carreteres que l'atravesaven substituïdes per pocs camins imprecisos; hi ha més carretera asfaltada a l'Empordà que en tot el Sàhara.

Una atmosfera neta i seca, un clima extrem de fred i calor —nit-dia, estiu-hivern—, i un sol gloriós i magnífic, poderós i altiu. Els vents mil·lenaris han escombrat, garbellat i apilonat la terra formant dunes que es toquen i arriben a cobrir superfícies més grans que la península Ibèrica, això sí, perfectament delimitades de la «terra ferma»; naturalment les planúries sense terra ensenyen tot el pedregam que sembla que li han sembrat; les muntanyes, descarnades, mostren les arestes vives, impassibles i remotes. El color hi és variat com la mateixa mineralogia: blancs, grocs, vermells, taronges, grisos i negres. L'ombra que fa el sol al matí i al captard subratlla i dona mobilitat als bonys orogràfics de dunes i carenes: és la millor hora del desert. El vent hi aixeca el polsim que poc a poc barra un camí o afina l'aresta corbada de les dunes; quan bufa fort, arriba a formar un núvol polsós i opac com una boira densa i, per molt que us tapeu o us tanqueu, descobriu després que la «farina» ha arribat fins als plecs més íntims i escondits del cos, però, no provoca mai gràcies a la sequedat ambiental, cap de les conegudes sensacions de brutícia o engavanyament; resulta un espectacle contemplar la formació, elevació i trasllac d'una columna tupida de sorra formada en un remolí d'aire: part d'aquesta pols, al cap d'uns dies acompanya les pluges europees, fenomen perfectament conegut. Quan ha passat la ventada, si ha estat forta, durant un dia sencer i en una calma i silenci absoluts, l'aire té color groc, gris, vermell... segons el color de la sorra del lloc i que roman en suspensió, figurant una mena d'entorn lunar com a mínim. De tant en tant —les distàncies són sempre de centenars de quilòmetres— l'esquitx d'un oasi, punt d'aigua i vegetació exhuberantíssima —calor i humitat—, i de persones sedentàries, o sigui, de vida. Els oasis més grans s'han convertit a la llarga en pobles provistos d'un immens palmerar; grans i petits, però, resulten minúsculs respecte a les immensitats que els envolten. Després de travessar les arideses interoasis, aquests exageradíssims contrastos de vida ufanosa fan viure amb dimensions hedonístiques tot allò —menjar, beure, banyar-se, etc.— que sempre havia semblat anodí, rutinari.

Colors, formes, reverberació solar, vent i sorra formen un joc malabar al magí del viatger de gran poder hipnòtic, seductor. Què més els podria dir? Doncs el millor que podrien fer és venir i comprovar-ho.

MARTIN HEIDEGGER

Joan Pagès

Martin Heidegger va néixer fa cent anys, el 26 de setembre de 1889, a Messkirch, al nord del llac Constança, en el si d'una família humil on el pare alternava tasques de reboster i de sagristà. Va estudiar a l'Institut de Constança i al de Friburg, on es graduà el 1913. Al 1916 és declarat apte per a l'ensenyament de la filosofia i entra en contacte amb Husserl, l'anomenat «pare» de la fenomenologia —un dels corrents més importants de la filosofia contemporània—. El 1922 és nomenat professor extraordinari a Marburg, on romandrà sis anys. Ja casat i amb dos fills, publica *Ser i Temps* (només la primera part de les tres que foren projectades) al 1927. Un any després és nomenat professor extraordinari a Friburg. Un any després apareix *Kant i el problema de la metafísica*. A l'abril del 1933 accepta el rectorat de la Universitat de Friburg, quan el país restava sota el règim nacionalsocialista. Deu mesos més tard renuncia al càrrec, fet que provocà les primeres maliances del règim vers el filòsof. Tampoc tingué sort amb els guanyadors de la guerra, els quals, considerant la seva tendència filonazi, de la qual no se n'amagà pas, el van separar de la Universitat fins el 1951, any en què hi tornà. A partir de 1944, amb la publicació dels *Esclariments a la poesia de Hölderlin*, l'expressió de Heidegger esdevé més poètica, cada cop més. En aquesta línia hi destaquen obres com: *Introducció a la metafísica* (1953), *Per la qüestió del ser* (1956) i *Identitat i diferència* (1957), entre d'altres. A partir del 1961, la seva obra va dedicada a

explorar el pensament d'altres filòsofs, especialment grecs i moderns, acompanyant aquesta tasca amb algunes monografies sobre temes d'art. Poc abans de la seva mort, el 26 de maig de 1976, es reeditaren alguns dels seus primers escrits.

La primera gran obra de Heidegger —*Ser i temps* (1927)— ja venia marcada pel centre del pensament heideggerià: la qüestió del ser. Els intents d'explicació aniran variant amb els anys, però la seva centralitat romandrà inalterable. El propi Heidegger ha esmentat que aquesta qüestió li fou suggerida per la lectura de la dissertació sobre les *Múltiples significacions de l'ens a Aristòtil* de Brentano, que fou mestre de Husserl. Els primers intents de resposta a la interrogació «en què consisteix ser?» partiren de la influència de la fenomenologia del seu mestre Husserl. No casualment, *Ser i temps* fou publicada dins del si del «Jahrbuch» de Husserl, al qual, a més, fou dedicada l'obra. De tota manera, la fenomenologia, tal i com Husserl l'entenia, no va ser per a Heidegger més que un mètode que li permeté arribar al veritable objecte del pensament: l'ésser. Per dir-ho d'una altra manera: la fenomenologia, apartada de visions psicologistes i historicistes, obre la possibilitat de plantejar la qüestió del ser, en tant que elimina els elements externs que envolten, segons Heidegger, a tot pensament, deixant-ne el nucli essencial: l'ésser. En certa forma, es podria dir que el que Heidegger fa és «fenomenologia» en un sentit més radical que el propi Husserl i els seus deixebles més ortodoxos.

Ser i temps havia de tenir tres parts, de les quals només n'aparegué una. La qüestió de l'ésser quedava molt lluny de ser esclarida i tancada. A més, l'obra fou malentesa a l'època i vinculada al corrent existencialista. Al 1947, Heidegger publicà la *Carta sobre l'humanisme*, expressament dirigida a excloure's d'aquella línia de pensament. Des del punt de vista intern del seu projecte, aquesta confusió li mostrà a Heidegger la necessitat de deixar de banda la via presa a la primera obra, considerant que el llenguatge emprat era encara massa proper a l'antropologia i el desviava del seu veritable objectiu. La resta de la seva obra és un intent de completar la seva primera obra inacabada, tot replantejant la qüestió del ser amb uns altres mitjans. La investigació passarà a partir d'aquí per una revisió de la tradició filosòfica on, per a Heidegger, la qüestió del ser (ontològica) ha estat fortament travada i confosa amb la qüestió de l'existència (òntica), com es mostra en l'ús del terme grec corresponent «*ōn*». La filosofia de Heidegger ha estat força discutida i el valor de la seva aportació al pensament occidental posat en dubte sovint, però, en canvi, cal fer esment de l'aprovació general que han rebut els seus estudis d'altres filòsofs, producte de la seva pròpia investigació ontològica (Heràclit, Parmènides, Plató, Leibniz, Kant, entre d'altres).

TÉ FESTES UNA SOCIETAT QUE FA VACANCES?

Salvador Cardús

Considero que per tenir una perspectiva global de coneixements d'una cultura, d'un poble, d'un país, i ens limitessin les possibilitats a una sola qüestió, ens podríem fixar en la distribució social del temps per la qual se regeix.

No voldria dir que és l'única o la més interessant de les qüestions possibles que es podrien triar. Però en darrer terme, el «calendari» d'una cultura permet conèixer-ne força profundament tant l'estructura socio-econòmica com el sistema de significacions —la cosmovisió— en la qual aquesta estructura troba la seva legitimació.

És per això també, que fins i tot fora del cas hipotètic de la «única pregunta possible», també quan estudiem una societat que coneixem prou, els canvis que es produeixen en la seva organització calendària i temporal en termes generals, ens permet descobrir la naturalesa d'aquests canvis, el tipus de determinacions socials que els produeixen, i la facilitat o la resistència amb què són rebuts pels individus que en formen part.

En particular, en l'organització calendària hi tenen un lloc preeminent allò que en diem «festes», d'una manera genèrica, tot i que un simple exercici d'introspecció reflexiva ens pot fer adonar que hi ha festes i festes. El calendari de festes és especialment interessant perquè fa força explícit què és allò que un grup social celebra. I sobretot, com celebra allò que considera important en la seva experiència col·lectiva.

Per anar bé hauríem de desfer un primer malentès. I és que en la societat actual es confon amb molta freqüència allò que són festes amb allò que és simplement temps ociós, lleure. I no sempe el temps no productiu és aprofitat per celebrar res. Hi ha, doncs, «dies de festa» en què de fet no es «fa festa». I hi pot haver dies en què «fem festa», o en voldríem fer, sense que de fet, laboralment parlant, ho sigui.

Aquesta confusió és interessant de desfer perquè la dicotomia treball-leure no es correspon exactament amb la de treball-festa, que és més pròpia d'una societat tradicional en què no existeix un «temps lliure» tal com avui dia és concebut i, sobretot, practicat.

Així doncs, també quan parlem de les festes populars o tradicionals tal com són viscudes avui dia, cal anar en compte en si, malgrat la continuïtat en les formes, també hi ha continuïtat en el sentit d'allò que se celebra. O si més aviat aquella festa popular que es vol recuperar no s'ha convertit en un pretext —comercial o polític— que o bé es fa però no se celebra, o bé es reivindica sense que sigui veritablement popular.

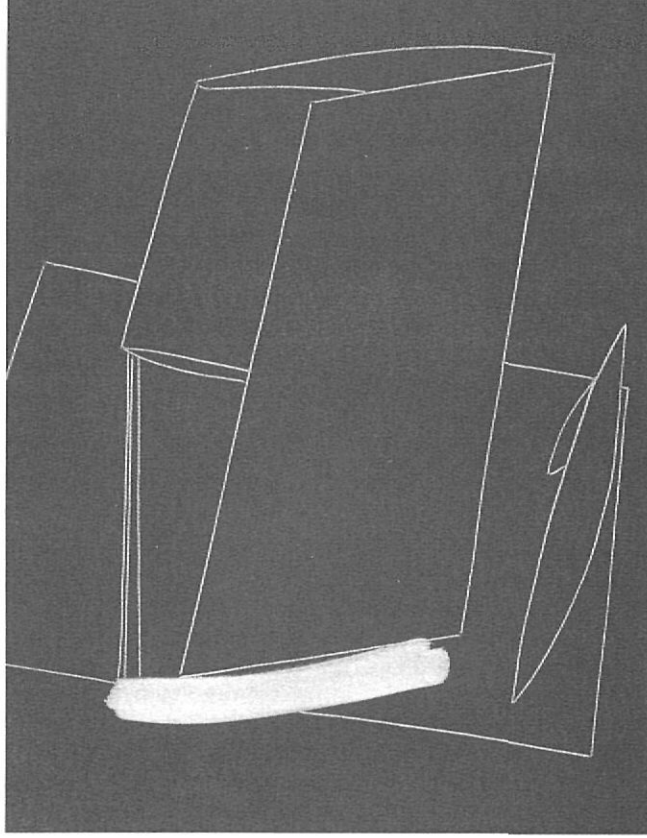
Massa sovint, la recuperació de la tradició, al·legant profundes arrels culturals o la necessitat de mantenir identitats col·lectives poc o molt en crisi, no és sinó un pretext per mantenir un mercat de consum o bé un mercat ideològic que s'imposa, de fet, sobre la voluntat col·lectiva, de la que no n'és pas una exigència òbvia.

De fet, en sentit estricte, alguns analistes socials ens dirien que el terme «popular» només seria aplicable a un tipus de societat en què la cultura del poble baix, de la classe treballadora, fos relativament autònoma de la cultura de la classe alta. Però en una societat en què no és fàcil de destriar entre cultura popular i cultura de masses, i que a més aquesta cultura no és produïda autònomament, sinó que és el resultat d'unes lleis econòmiques de mercat de tipus general, no és segur que sigui massa idoni seguir parlant de cultura popular o tradicional.

Tanmateix, és cert que es mantenen formes de celebració col·lectives que s'ajusten a unes característiques que potser ens podrien ajudar a discernir amb més criteri si som davant d'una festa, en el sentit ple de la paraula, o bé si som davant d'un simulacre de festa i per tant simplement en una ocasió de lleure buit, és a dir, de vacança.

La festa, doncs, seria molt sintèticament: a) una exaltació de la vida col·lectiva; b) una ocasió de retrobament públic; c) un pretext per a la concentració en un espai central carregat de significacions col·lectives; d) una acceleració de l'activitat; e) una experiència de l'excés i un cert malbaratament —potser ritual— de recursos. En canvi, la vacança moderna implicaria: a) la dispersió del grup; b) la reclusió en la vida privada; c) la solitud en la perifèria; d) el relentiment del ritme de la vida social; i e) un exercici de consum controlat i obligatori.

Tot plegat ens portaria a

una llarga discussió sobre si encara hi ha festes a la nostra societat, sobre si cada vegada n'hi ha més o sobre si cada vegada en fem menys de festa. Sobre si les festes tradicionals actuals celebren o no el mateix que celebraven fa cent anys, o fins i tot si és que encara se'n poden dir pròpiament festes o ja formen part de les activitats programades per al temps de vacances. I encara, si és que hi poden haver festes que siguin celebrades per tothom, o bé si es poden inventar noves festes populars encara que no siguin tradicionals.

Respondre-ho és una feina tan llarga que no ens deixaria fer gaire festes...

LA DESCOBERTA DE COLOM

Francesc Feliu

L'estrena de *Cristóbal Colón* al Liceu, la darrera del setembre passat, ha estat un esdeveniment àmpliament comentat, criticat i debatut a la premsa barcelonina i a les revistes musicals especialitzades. A Girona amb prou feines n'hem sentit a dir res, i, tanmateix, la feta del *Colón* bé mereix un comentari.

Ningú no pot dir que hagi estat un esdeveniment musical d'importància. Leonard Balada, l'eminent compositor afinat a Nova York, ha evitat solucions innovadores que, segur, costarien prou d'entendre als il·lustres destinataris de la manifestació sonora, i ha optat en aquesta obra per un eclecticisme gens compromès: les parts vocals reben un tractament força tradicional, a la manera verista o pucciniana,

han dit alguns, i s'utilitzen en canvi, harmonies més distorsionades en el tractament orquestral. Corals força reeixides d'ascendència orffiana, llargs recitatius —excessius segons els crítics—, i temes musicals de rel folklòrica completen el refregit musical sobre un text passador d'Antonio Gala, potser poc adequat per a la dramatització operística.

En tot cas, haurà estat transcendent per als ambients melòmans del nostre país el fet que, amb aquesta obra, ens hàgim retrobat amb un Josep Carreras en plena forma després de la llarga malaltia, i hàgim pogut comprovar una vegada més, l'excelsitud, encara vigorosa, del tàndem Carreras-Caballé.

Pero la importància que s'ha donat al *Cristóbal Colón* és d'una altra mena. L'estrena d'aquesta òpera ha estat un esdeveniment elitista, «de societat» en diríem, que ha servit per engegar tot l'engrenatge estatal de la celebració del V Centenari; «bajo ningún pretexto la mayor o menor cualidad intrínseca de la representación podía empañar el brillo de la velada», deia el cròhista de *La Vanguardia*.

S'ha insistit molt en el caràcter de desgreuge als monarques espanyols d'aquest acte—, on era completament absent la llengua catalana—

per les xiulades rebudes pocs dies abans en la inauguració de l'estadi olímpic de Montjuïc.

Mal que no fos un dels procediments habituals de la reina catòlica, la utilització de la cultura com a pretext encobridor d'una voluntat social o política determinada era ja un recurs d'allò més natural per als il·lustrats del segle XVIII i aquell rei Carles III que ara tant ens promocionen, i ho segueix essent. La caríssima producció d'aquesta època que fa més de dos anys que s'estava preparant, amb espectaculars recursos escenogràfics, ha estat subvencionada enterament per organismes públics; la comisió del V Centenari per una banda, i per l'altra, l'empresa estatal hidroelèctrica ENDESA, el president de la qual entregava als reis, a l'entreacte, una medalla commemorativa de l'efemèride.

Però la mediocritat del producte, en aquest cas, desqualifica la inversió pública. Com han apuntat alguns crítics, cal exigir a allò que es fa amb els diners de tots una rendibilitat social ben definida; un profit que s'obté només quan es provoca d'una manera o altra, la resposta social, favorable o adversa; quan s'aposta per la innovació, per l'originalitat; quan, en definitiva, s'accepta el risc d'equivocar-se.

EROTISME I GÈNERES LITERARIS

Pep Vila

Algú va dir que tota novella a la qual posem cognom és gairebé una novella dolenta o una subnovella, definició aquesta que podríem fer extensiva a un quadre, una poesia o a una fotografia. Estic d'acord amb el fet que l'experiència sexual humana és limitada, i per això l'escriptor ha de vigilar de ser breu sense repetir-se massa. Avui dia, en la majoria d'obres, hi ha més sexualitat que erotisme perquè es prou difícil fer-se amb un llenguatge capaç de traduir el plaer i la comunicació entre l'escriptor/lector. A partir d'aquí, em sembla que el producte cultural que en surtí l'hem de valorar per la seva qualitat i per l'emoció que desvetlla en el possible lector, oient o *voyeur*, en un moment històric —difícil per a l'erotisme— en el qual la gent (sobre el paper) està molt alliberada i la majoria dels tabús s'han esfondrat. La literatura eròtica, potser per una morbidesa mental, sembla que sempre necessita d'una justificació prèvia i extraliterària. Així, no ens ha de semblar estrany que les dues o tres col·leccions catalanes d'obres, més o menys marranetes, mereixin una atenció exagerada, i arribin a ésser font d'estudi, per exemple, a la universitat catalana d'estiu, a Prada.

Partint, doncs, d'aquests supòsits genèrics, em sembla que la polseguera que han aixecat algunes narracions i novel·letes, que de fet no aporten res de nou al panorama literari europeu, ni han provocat cap debat ideològic sobre el poder i la dominació d'un sexe sobre l'altre, és una prova

de la minoria d'edat de la nostra cultura que durant molts anys, i per raons molt diverses, ha viscut d'esquena a la modernitat. També s'ha de reconèixer que la literatura eròtica sempre serà un gènere menor si no el sabem recompondre amb altres camps del saber, a través de l'experiència humana. De no fer-ho així, la narració es torna repetitiva i irreal.

No és pas aquest el lloc ni el moment de traçar un esbós de l'erotisme a casa nostra. Els resultats són més aviat magres. Ni la fantasia, ni la transgressió de la moral tradicional, ni la recerca sexual absorbent que necessita d'un univers verbal que tradueix totes aquestes emocions no tenen una elaboració artística prou acusada. No es pot fer tradició cultural amb les penalitats històriques que hem sofert, sense una cort, ni una minoria il·lustrada, sense una literatura memorialística ferma.

Als anys vint s'introdueix a Catalunya la novella psicològica. Dintre d'aquest corrent hi ha l'interès d'un grup de novel·listes d'arrel vitalista (Josep Maria de Sagarra, Carles Soldevila, C.A. Jordana, J.M. Francès) interessats a analitzar les complexes reaccions de la sexualitat humana, en un moment en què s'intenta adaptar al nostre país el model de novella de D.H. Lawrence, *Lady Chatterley's lover*. Només cal veure les crítiques i diatribes aparegudes en revistes de l'època, per adonar-nos de la força que tenien els sectors més integristes de la cultura del moment.

Josafat de Prudenci Bertrana va ser valorat molt nega-

tivament per les forces vives de la ciutat de Girona. No diguem *All i salobre* de Josep Maria de Sagarra, que s'expressava així sobre les fembres de Girona: «sembla que duen una bombeta en el baix ventre perquè tothom s'adoni que són dones». Potser la comprovació d'aquesta asseveració ens inflamaria més la líbido que una novella d'ara. Ben segur.

L'ESTÈTICA DE LA FOTOCÒPIA

Anna Capella

«L'artista té com a deure omplir de contingut humà el rapidíssim desenvolupament de la tècnica», diu Klaus Urbons, director del Museu de la Fotocòpia a Mülheim (Alemanya Federal).

Dels anys 60 en endavant hi ha hagut diverses tendències artístiques com el pop-art americà o l'art conceptual de la generació europea dels 70, que han buscat la manera de sensibilitzar la tecnologia que ordena la societat contemporània.

A mitjan dels anys 80, la Canon va comercialitzar un prototipus de fotocopiadora digital d'oficina amb escàner, xips, làser i ordinador integrats. El següent pas, quasi immediat, va ser la introducció de la copiadora en color —ideal ja per a còpies creatives— i tot seguit la difusió del telefax, que permet emetre i rebre imatges domiciliades.

Només ha calgut que una sèrie de ments científiques creessin unes màquines útils perquè tota una altra sèrie de ments pensants les comencessin a utilitzar —i entre aquestes, les d'alguns artistes contemporanis—. I així progressivament, el desenvolupament d'un procediment de treball mecànic mitjançant repeticions sistemàtiques, ha permès l'accés a un procés creatiu que hom ja anomena art *electrogràfic*.

La primera manifestació d'aquest art al nostre país va ser la convocatòria de la Biennial d'Electrografia i Copy-Art a Barcelona, l'any 1985, la qual es va repetir tres anys després a València. L'artista Zush,

durant una exposició dels seus llibres al Centre d'Art Santa Mònica, aquest estiu passat, treballava «in situ» en un procés molt elaborat fent dibuixos que programava amb una fotocopiadora en color, amb resultats excel·lents.

Darrerament, David Hockney «el nou rei del pop», va elogiar la qualitat estètica de les reproduccions amb fax i les possibilitats d'aquest mitjà d'expressió, i està fent trames successives a amistats i coneguts per difondre aquesta pràctica.

Actualment es pot veure a Barcelona l'exposició *Generació Electrogràfica*, organitzada pel Centre d'Iniciatives i d'Experimentació de la Fundació Caixa de Pensions, que acull les darreres aportacions sobre la manipulació artística del telefax.

Un dels artistes internacionals que segurament ha explorat més el camp de la comunicació per fax ha estat el francès Stephan Barron. El seu currículum personal i de dedicació exclusiva en aquest tipus de treball, s'inicia l'any 1986. Barron, interessat per un cosmopolitisme interactiu, va trobar en l'emissió d'imatges, sons i matèria simultània el seu mitjà d'expressió ideal a nivell planetari. I, els plantejaments teòrics de les accions artístiques conegudes com a performance, socorrien la pràctica dels projectes ideats. Tot va començar amb *La nuit Internationale de la Télécopie* la nit del dissabte 11 d'octubre de 1986 a la sala G. Brassens de París, on artistes de set ciutats diferents —Caen, New-York, Roma, Amiens, Oxford, Brusselles i París— intercanviaven

missatges «via fax». Després d'aquest, altres projectes com *Thaon/New-York* o *Orient Express* —ambdós fets l'any 87—, han passat a formar part de la història de l'art actual.

El darrer treball d'aquest artista ha estat l'anomenat *Projetje Línies* dut a terme per l'Stephan i la Sylvia Hansmann. Línies és la traspolació d'una idea genèrica sobre el concepte del traç, concebut en la seva més mínima expressió: la línia recta. A la recerca d'un punt referencial van triar el meridià de Greenwich. Es tractava de descriure en automòbil una línia sobre el meridià, des del canal de la Mànega fins al Mediterrani i amb una instal·lació de telefax mòbil, emetien documentació gràfica a uns punts de recepció distribuïts arreu d'Europa —entre ells el centre d'art contemporani Espais de Girona—. Aquesta travessia va tenir lloc del 7 al 19 de setembre. Els faxes instal·lats als centres receptors rebien una seqüència de paper lineal que reestablia el sentit de la recta assimilada amb el meridià 0. D'aquesta manera, s'explicita el valor conceptual intrínsec al projecte i la revisió del meridià s'ha perllongat i ha pogut ser observat a partir de la prospecció i emissió del material per fax: 85 imatges simultànies a 8 punts de localització diferent han estat el resultat «en paper» d'allò que és aquest meridià per S. Hansmann i S. Barron.

L'assimilació d'un projecte conceptual viabilitzat a través de la tècnica és el resultat d'una aplicació intel·ligent que facilita el missatge i l'expressa amb un to d'absoluta contemporaneïtat.

L'interès cada vegada més difós dels artistes per aquesta via de treball, amplia el camp d'ús de la ciència utilitzada com a realitat funcional i es demostra com un excel·lent mitjà per expressar la creativitat i l'art.

* Les pautes teòriques de tota aquesta nova «estètica de la comunicació» les podem trobar en diversos escrits del teòric de l'art Fred Foster i exemples de diverses manifestacions als reculls bibliogràfics sobre mass media i video-cultura realitzats pel crític italià Mario Costa. Per altra banda, sobre el Projecte *Línies* es pot trobar documentació assequible al magazine Paper d'Art, núm. 23 i al Punt Diari del 24 de setembre del 89.

CINC POEMES

Alex Susanna

ANIVERSARI

Al jardí, restes d'una festa
naufraguen en plena llum del dia.
Botelles, gots, copes, cendres,
tot sembla acusar-nos d'algun delictes
des de la seva estranya immobilitat.
De sobte, però, un vent cruel
s'endú algun tovalló de paper rebregat
que amb imperceptible fressa
esquinça els últims vels de la nit...
i potser, també, els del nostre cor
que veu com s'allunya, irremissiblement,
la fugaç nau del plaer.

TUTSANTS A CANEJAN (Aran)

a Lluís Comes

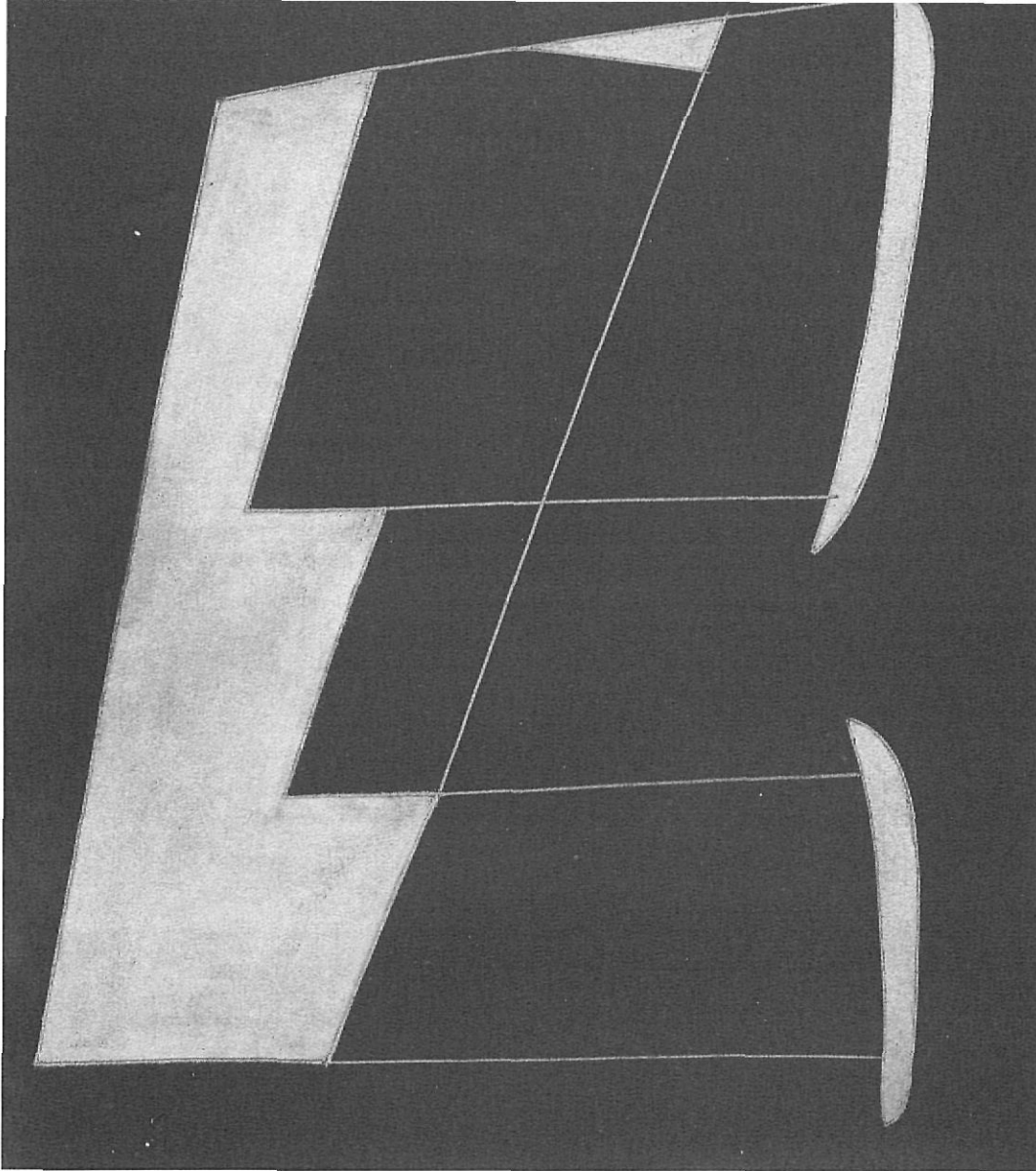
Al cementiri, dones d'edat,
de seca pell corrugada
i negra vestidura,
cuiden les tombes.
En delimiten els túmuls,
en desbrossen els rodals,
i hi dipositen amb cura
tota mena de flors
en tristos flascons
que el vent després tombarà...
Fa, però, un matí esplendent,
estranyament lluminós.
Fa fins i tot calor
en un dia com avui
en què res no ens recorda la mort.
I és que, potser, també la mort
de tant en tant coneix
els seus moments de joia...

ENCONTRE

a Stephen Spender

Cinquanta anys després,
un matí assolellat de juny,
va suggerir de quedar a l'entrada
del museu d'Art Romànic, a Barcelona
(«the most magnificent collection
of what is called Romanesque Art»,
deia, entusiasta, al seu amic Christopher
en una carta de l'abril del 36),
d'hora, cap a quarts d'onze,
però l'avió, ja se sap, va retardar-se.
Mentre l'esperava vaig rellegir
algun dels seus poemes:
travessen tota una vida, em deia,
lentament, cada cop més lentament,
com un ample riu que tot ho abraça
sense violències:
la guerra dels uns, la dels altres,
les petites conteses particulars,
records de països i encontres llunyans...

Passejarem després entre frescos antics
de remotíssimes esglésies pirinenques
—rics de colors, potents,
agosarats sense saber-ho—,
en comentarem algun detall,
i, en sortir, mirant-lo i escoltant-lo
—la seva alta figura lleument encorbada
pels anys i els records—,
no vaig poder sinó agrair, dins meu,
intensament,
la vida que s'allarga,
els destins que s'encreuen,
les coses que queden.

MINOTAURE

Cau la nit damunt nostre
 i res no podem fer per aturar-nos
 l'un a l'altre:
 tot llisca suaument i en silenci
 —mans, vestits, paraules—,
 i ens enllacem profusament,
 mai no sabent, però,
 qui és la platja i qui l'onada,
 qui el vent i qui la casa,
 qui la branca i qui la neu,
 quan és precisament llavors
 que ho som tot alhora.

CAMPORELLS (Capcis)

a Antoni Cayrol i Elena

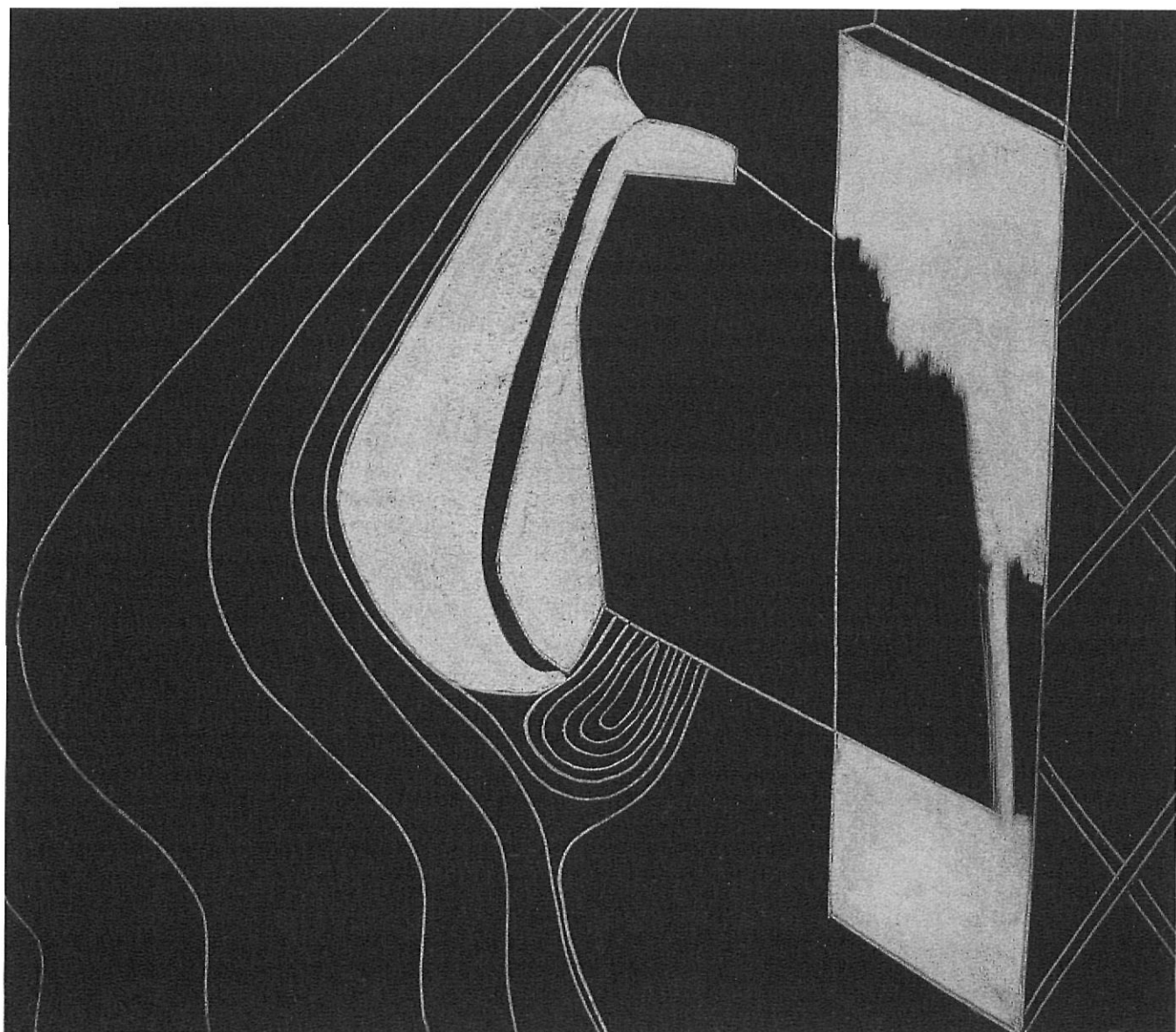
Després d'unes hores de camí,
 espicossats encara pel fred de matinada,
 hi caiem al damunt quan poc ens ho esperem,
 i, els estanys, amagats entre penyes,
 se'ns mostren trèmuls i foscos
 com ocells sobtats al niu
 que mig desclouen els ulls...

Amb la llum naixent,
 aquets ulls adormits i temorencs
 s'aniran esparillant fins a esdevenir
 límpid mirall del dia,
 fúlgida pell de l'aigua.
 Tot, tot s'hi abocarà
 delerós de ser-hi reconegut:
 boscos, cels, núvols i bèsties.
 De tant en tant, però,
 un lleu estremiment de gaudi o de dolor
 recorrerà la seva espinada
 i, per uns moments,
 els estanys seran també mirall nostre:
 fràgils, tremolaran per no res.

UN FUTBOLISTA EMPEDREÏT DE VICI

Ramon Solsona

Em vaig enamorar d'ella així que la vaig veure. Fins aleshores, mai no havia experimentat aquesta fuetada a les entranyes que et fa perdre l'alè, el seny, la son i la gana. Les meves defenses d'adolescent, tempestuoses i fràgils, em van abandonar i, desarmat del tot, em vaig deixar seduir. El magnetisme d'aquell xuclador em va afluir els tendons i va estovar els meus músculs, aleshores ja força treballats. Un núvol de sensualitat em va recórrer els

braços i les cames, es va instal·lar al cervell i, a través d'una boira dolcíssima, jo només vaig poder articular un únic pensament: seràs meva, seràs meva.

I la vaig posseir.

Qui no és maldestre la primera vegada? Qui no recorda la timidesa, el titubeig d'aquell encontre innocent i brutal alhora? Encara ara, a vegades penso: havies d'haver fet això o allò, duies uns pantalons massa cenyits, feies un paper de fatxenda que no t'escau. Van ser, però, uns instants meravellosos, únics a la vida. És el bateig, la prova de foc que et marca ja per sempre. Aquell segament de cames quan tothom se n'ha anat i et quedes sol amb ella; aquella veu interior que et repeteix insistentment: és teva, és teva, perquè no t'ho acabes de creure; aquella emanació de nuesa pura, torbadora, obscena, que t'invita a acoblar-te i a fer, ella i tu, un tot compacte i indissoluble; aquella esgarrifança, espinada amunt, espinada avall, en tocar-la amb la punta dels dits; aquell empassar-se saliva... Tot això és irrepetible.

Eren dies feliços. Jo m'entrenava amb més deler que mai perquè tothom m'augurava un futur brillantíssim. I aviat es van confirmar els pronòstics: als divuit anys vaig debutar a primera divisió i vaig començar a comptar les meves actuacions per tardes de glòria.

Ella va ser la primera i amb ella vaig descobrir la passió, un arravatament del qual jo no m'havia cregut mai capaç. Tornava de l'entrenament i l'engrapava amb força; les meves mans, fetes a detenir xuts duríssims, eren tenalles i les meves anques, àvides de guerra, la cavalcaven fins a l'extenuació.

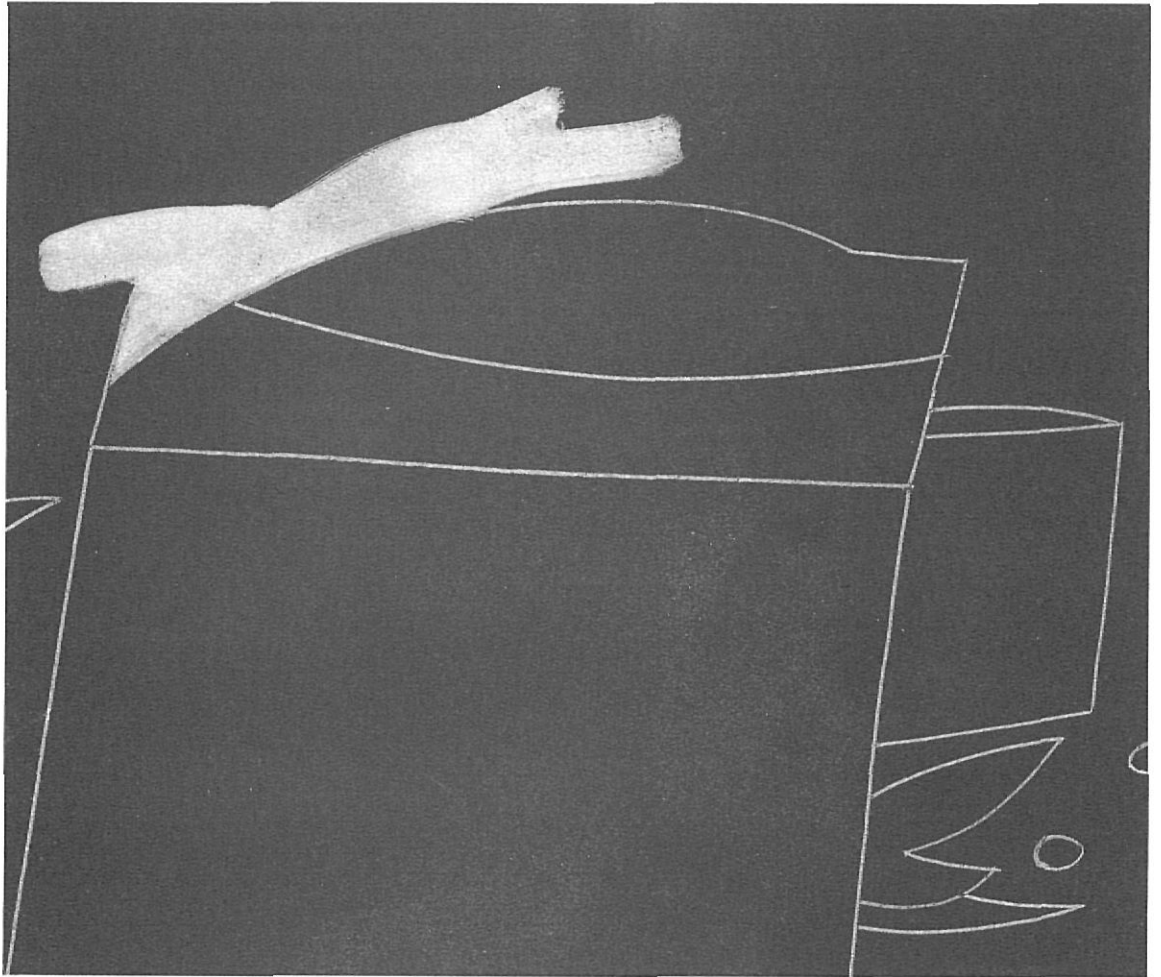
Jo prenia moltes precaucions, però alguna cosa va transcendir. Vaig rebre un entretoc de l'entrenador i la directiva em va amonestar en privat, insinuaven que arriscava la meva carrera si exposava el físic en velleitats extraesportives.

La meva cotització, però, anava augmentant. Tothom parlava de mi i del gran Martoni, que llavors també feia les primeres armes. Qui és més bo, ell o jo? Martoni és un gran porter, no ho nego. El millor del món? Potser sí, però a mi no m'agrada que em jutgin sempre en relació amb ell. Tots dos som bastions gairebé inexpugnables, ara, el seu estil i el meu no s'assemblen en res.

Vaig canviar de club i la passió no va minvar. Ella em va dur al plaer i el plaer em va dur al vici. Com l'apostant empedreït no pot estar-se de posar-ho tot sobre una carta a cada envit, així em vaig avesar jo a transgredir els límits del sentit comú. Va ser per què em vaig convertir en porter suplent, en carn de banquet, en la salsitxa que guardes a la nevera per si un dia et quedes sense tall i que sempre acaba a les escombraries? Va ser al revés, el frenesí i la passió em van afeblir les facultats? Això no ho crec, la meva forma era excepcional, deixava la pell als entrenaments. No crec que ningú voli amb tanta plasticitat com jo per aturar una pilota. Però les ovacions són per a un altre.

La competició t'inocula un verí especial a la sang. El bram del públic t'emborratxa: si el porter para un penal, milers de goles rugeixen per aclamar-lo; si actua amb intel·ligència, una passada ràpida al davanter desmarcat propicia un contracop vibrant i ell, que ha donat a l'equip l'elasticitat necessària, paladeja des de la rerassaga el clímax indescriptible del gol pressentit. El porter suplent, en canvi, és un actor que s'ha preparat el primer paper i que s'ha de resignar a fer de comparsa tot esperant que el protagonista caigui en basca.

Em vaig tornar tan agosarat, que les inefables delícies d'abans es van anar transformant a poc a poc en jocs infantils. Potser perquè enyorava l'excitació dels partits i el plaer de la fama, la vaig deixar. Necessitava més. Vaig començar a sentir gelosia dels amics, em semblava que jo no podia competir amb ells *en res, imaginava amb càlculs febrils a quins tabús tenien accés que a mi m'eren vedats*. Una aventura ocasional primer, i moltes escapades nocturnes després, esbojarrades sempre, em van demostrar que la sensualitat és pugnaç, que la voluptat és un monstre que s'alimenta de fúries sinuoses i embranzides llampegants.

Amb ella vaig ser feliç i quan ens vam separar, vaig sentir un fosc sentiment de contrició. No sé a quines mans va anar a parar. Potser va ser profanada per adolescents malaptes que, conscients que era de segona mà, se la van passar de l'un a l'altre només per esbravar-se, sense ni un bri de delicadesa ni de poesia. Sento remordiments quan hi penso.

Han passat els anys i porto el corc de la insatisfacció al moll dels ossos. Potser perquè la vida m'ha castigat massa severament. D'una cosa estic íntimament convençut: sóc el segon millor porter del món. La llàstima és que no poden jugar dos porters alhora. Aquesta és la qüestió: de què em serveix ser el segon millor porter del món si sóc suplent del gran Martoni, el millor porter del món?

Només em sosté el vici. Busco desesperadament les emocions fortes. He perdut la por al què diran i no m'estic de passejar-me amb muntures espaterants a la vista de tothom. Per què haig de tenir miraments si sempre haig de veure els partits arran d'herba? Em llanço, doncs, de cap al vici i un dia em llevo exigent i l'endemà voluble. Avui dic: en vull una d'italiana, l'endemà la vull japonesa; ara de silueta convencional però de gropa poderosa, ara fina i anguilejant... Precisament aquests dies m'està rondant pel cap posseir-ne una d'alemanya amb un coeficient de penetració extraordinari, és la moto més excepcional que hagi vist mai: una BMW K1, de 1000 centímetres cúbics, amb injecció electrònica, 4 cilindres, 16 vàlvules i una potència de 100 CV.

Serà la definitiva? Posaré mai seny a la meua vida?

L'Hospital de Santa Caterina

NARCÍS CASTELLS
NARCÍS PUIGDEVALL
FRANCESC REIXACH

Diputació
de Girona

Unitat de Publicacions